

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME

Rīgā, 2019. gada 7.novembrī

LĒMUMS Nr.217

Par lietvedības izbeigšanu administratīvā pārkāpuma lietā Nr. AP/2019/6-7/23

Izskatot 2019. gada 12.augustā uzsākto administratīvā pārkāpuma lietu par iespējamo Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – Kodekss) 201.⁵ panta piektajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa sabiedrība ar ierobežotu atbildību “**Pirmais Baltijas Kanāls**” darbībā, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – Padome) šādā sastāvā – Padomes priekšsēdētāja vietnieks Ivars Āboliņš, Padomes locekļi Patriks Grīva un Aurēlija Ieva Druviete,

konstatē:

[1] Veicot programmas *Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal “Rossiya – 24”* 2019.gada 30.maija ziņu raidījuma sižeta monitoringu, tika konstatēts, ka sižeta vadītāja informē, ka jaunievēlētais Latvijas prezidents Egils Levits esot iesaistīts (*pričasten*) nacionālo minoritāšu diskriminācijā, tai skaitā krievu, par to esot paziņojis Latvijas politiķis Boriss Cilevičs (*Saeimas deputāts Cilevičs tādu terminoloģiju nelietos savā komentārā – skat. zemāk punktā [2] konstatēto*). Viņš (*Cilevičs*) atgādinājis, ka Levits esot piedalījies konstitūcijas rakstīšanā, kuras preambulā diskriminācija esot nostiprināta, (*sižeta vadītāja saka, ka citējot – domāts Cileviču*) formā, kas izskatās vairāk vai mazāk pieklājīga. Pēc Cileviča vārdiem varot noprast, ka nacionālo minoritāšu lojalitāte izpaužoties nevis likumu ievērošanā, nodokļu nomaksā un darbā valsts labklājībai, bet tieksmē asimilēties. Tāpēc Cilevičs uzskatot, ka nacionāli noskaņotie deputāti esot bezgalīgi pateicīgi jaunajam prezidentam. Raidījuma vadītāja saka, ka nesen Lietuvas

parlaments esot ievēlējis Egīlu Levitu par valsts galvu. Viņu atbalstījis 61 deputāts no 100. Sižets noslēdzas.

[2] Vienlaikus raidījuma vadītājas teiktajam, ekrānā tiek rādīts Borisa Čileviča rakstītais teksts tiešsaistes sociālā tīkla tīmekļa vietnē "Facebook": *"Tātad apbalvojums (nagrada) ir atradis varoni. Egils Levits ir saņēmis nopelnītu balvu – Latvijas prezidenta posteni. Galvenokārt – par preambulu, tas ir nevienlīdzības (neravenstvo) leģitimāciju. Tieši Levits izdomāja, kā vairāk vai mazāk pieklājīgi izskatošā formā iekļaut Satversmē orvelisko principu: visi dzīvnieki ir vienlīdzīgi, bet daži dzīvnieki ir vienlīdzīgāki nekā citi. Par to "nacionāli noskaņotie" viņam ir bezgalīgi pateicīgi"*.

[3] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk – EPLL) 26.panta 3.punkts noteic: *"Elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un raidījumos nedrīkst ietvert: [..]3) mudinājumu uz naida kurināšanu vai aicinājumu diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai citu apstākļu dēļ [..]"*.

Kā liecina monitoringa rezultāti, ziņu raidījuma vadītājas sižetā teiktais, ka *"Levits esot iesaistīts nacionālo minoritāšu diskriminācijā, tai skaitā krievu"*, ir tieša un nepārprotama naida runa, kura satur aicinājumu diskriminēt kādu personu. Šajā konkrētajā gadījumā šī persona ir Latvijas Republikas jaunievlētais prezidents Egils Levits. Tādējādi izteikums vērtējams kā naida runa, kas sevī ietver diskrimināciju pēc valsts piederības, jo Egils Levits ir augstākā Latvijas valsts amatpersona. Lai šāds izteikums varētu tikts pausts par valsts augstāko amatpersonu, ir jābūt ļoti nopietnam pamatojumam. Konkrētajā gadījumā tāda nav, jo augstas raudzes profesionāļa, kuram ir atzīstama starptautiska pieredze, darbs pie Latvijas valsts Satversmes pilnveidošanas nav un nevar tikt vērtēts kā *"nacionālo minoritāšu diskriminācija, tai skaitā krievu"*. Otrkārt, vai šī persona ir Latvijas valsts prezidents vai šī persona būtu ne tik augstas valsts pārvaldes kapacitātes, minētais izteikums ir arī jāvērtē Latvijas šodienas starptautiskās un iekšpolitiskās situācijas kontekstā. Respektīvi, pēdējos gados ir vērojams Krievijas televīzijas programmu (*Rossija RTR, NTV Mir Baltic, REN TV Baltic un citu*) plānveidīga un organizēta propaganda, kurā tiek pausts, ka neatkarīgā Latvija ir neizdevusies valsts, ka Latvijā tiek apspiestas nacionālās minoritātes, ka Padomju Savienības ietvaros Latvija bija plaukstoša un attīstīta republika un tamlīdzīga, faktos nebalstīta un nepamatota, retorika. Vienlaikus šīs propagandas ietvaros tiek pretnostatīta latviešu nācija pret Latvijas nacionālajām

minoritātēm, tādējādi mēģinot radīt Latvijā etnisko spriedzi. Līdz ar to, pārmetums, ka kāda persona Latvijā “*esot iesaistīts nacionālo minoritāšu diskriminācijā, tai skaitā krievu*”, ir vienlaikus jāvērtē kā naida runa pēc etniskās izcelsmes, jo ar šo personu ir domāts latvietis un latviešu nācija kopumā. Tas secināms no izteiktā pārmetuma, jo pēc loģikas Latvijā “*iesaistīts nacionālo minoritāšu diskriminācijā, tai skaitā krievu*”, noteicoši var būt latviešu nācijas pārstāvis.

Iepriekš citētais EPLL 26.panta 3.punkts norāda uz raidījumos ietvertu tiešu vai netiešu ierosinājumu uz naidīgu attieksmi. Padome naida kurināšanas pilnīgākai konstatēšanai analizējusi arī citas naida kurināšanai raksturīgās pazīmes papildus jau minētajām. No Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta izstrādātā tiesu prakses apkopojuma (turpmāk – Tiesu prakses apkopojums)¹ izriet, ka “*prakse ļauj identificēt šādus kritērijus pēc kuriem naida runu norobežo no pieļaujamiem vārda brīvības izpausmes veidiem: izteikuma saturs, tai skaitā – kā šos izteikumus uztvertu neitrāls lasītājs; teksta vērtējums kopumā; konteksts kādā izteikumi pausti; izteikuma publiskuma pakāpe; aizskāruma pakāpe; izteikuma autora mērķis; izteikumu iespējama ietekme uz dažādu sabiedrības grupu mierīgu līdzāspastāvēšanu.*” Monitoringa rezultāti liecina, ka naida runu konstatējošie faktori, kuri ir norādīti Tiesu prakses apkopojumā, ir konstatējami apskatāmajā ziņu raidījuma sižetā. Vērtējot izteikumu “*Levits esot iesaistīts nacionālo minoritāšu diskriminācijā, tai skaitā krievu*” jāsecina, ka neitrāls lasītājs (*šajā gadījumā skatītājs*), kuram nav iepriekšējas vai pilnīgas informācijas par notiekošajiem procesiem Latvijā, varētu šo izteikumu uztvert kā absolūtu patiesību. Arī konteksts (*jaunievēlētais Latvijas prezidents*), kādā lietots minētais izteikums, izteikuma autora (*ziņu raidījuma sižeta vadītājs*) mērķis un aizskāruma pakāpe (*jaunievēlētais Latvijas prezidents esot diskriminējis nacionālās minoritātes (37,8% Latvijas iedzīvotāju²), tai skaitā krievu minoritāti (25,2% Latvijas iedzīvotāju³)*) liecina, ka izteikums ietver sevī Tiesu prakses apkopojumā norādītās naida runas pazīmes. Tiesu prakses apkopojumā arī norādīts, ka viena no naida runas pazīmēm ir *izteikumu iespējama ietekme uz dažādu sabiedrības grupu mierīgu līdzāspastāvēšanu*. Ņemot vērā apstākli, ka Latvija līdz 1991. gada 21.augustam bija Padomju Savienības sastāvā, kā arī to, ka Latvijā lielākā nacionālā minoritāte ir krievi un daļa citu

¹ Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta tiesu prakses apkopojums <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/kriminaltiesibas/>

² Centrālā statistikas pārvalde

https://www.csb.gov.lv/sites/default/files/data/Skoleniem/iedzivotaju_etniskais_sastavs.pdf

³ Centrālā statistikas pārvalde

https://www.csb.gov.lv/sites/default/files/data/Skoleniem/iedzivotaju_etniskais_sastavs.pdf

nacionālo minoritāšu izmanto krievu valodu, šādu, nepamatotu, izteikumu izplatīšana Latvijas krievvalodīgo kopienai var radīt sajūtu, ka Latvijas valsts un latviešu nācija šo kopienu atstumj un pret to izturas ar naidu, kas varētu sekmēt sabiedrības segregāciju.

Ņemot vērā minēto, secināms, ka, iespējams, nav ievērots EPLL 26.panta 3.punkts.

Vienlaikus jāatzīmē, ka ziņu raidījuma sižeta vadītāja atsaucas uz Saeimas deputāta Borisa Cileviča rakstīto tiešsaistes sociālā tīkla tīmekļa vietnē "Facebook". Tomēr konstatēts, ka minētajā informācijas avotā netiek lietoti tādi termini un izteicieni, kādus izmanto ziņu raidījuma sižeta vadītāja.

[4] Ievērojot minēto, secināms, ka, iespējams, pārkāpts 26.panta 3.punkts. EPLL 19.panta ceturtnā daļa noteic: *"Par tādu retranslējamo programmu satura atbilstību šā likuma prasībām, uz kuru sākotnējo izplatīšanu neattiecas Eiropas Savienības dalībvalstu vai Eiropas konvencijas par pārrobežu televīziju dalībvalstu jurisdikcija, atbild Latvijas jurisdikcijā esošs elektronisko sakaru komersants, kas saņēmis attiecīgās programmas retranslācijas atļauju."*

[5] Pēc 2019.gada 12.augustā Padomei pieejamās informācijas programma *Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal "Rossiya – 24"* bija reģistrēta Krievijas Federācijas sakaru, informācijas tehnoloģiju un masu komunikāciju nozares Federālajā uzraudzības dienestā (ROSKOMNADZOR). Retranslācijas atļauja retranslēt programmu *Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal "Rossiya – 24"* ir arī elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim (kabeļtelevīzijas operatoram) SIA **"Pirmais Baltijas Kanāls"**.

[6] Ievērojot minēto, 2019.gada 12.augustā tika pieņemts lēmums par lietvedības uzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā.

[7] Padome 2019.gada 14.augustā paziņoja SIA **"Pirmais Baltijas Kanāls"** par 2019.gada 12.augustā pieņemto lēmumu uzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā, kā arī pieprasīja līdz 2019.gada 9.septembrim iesniegt paskaidrojumus par iespējamo pārkāpumu.

[8] Pēc administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanas Padomes rīcībā nonāca jauna informācija par programmas *Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal "Rossiya – 24"* jurisdikcijas valsti. Iegūtā informācija liecināja, ka programmas jurisdikcijas valsts, iespējams, ir Francijas Republika, nevis Krievijas Federācija.

[9] 2019.gada 13.septembrī Padome ar vēstuli vērsās *Globecast France* ar lūgumu apstiprināt, vai programmas *Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal "Rossiya – 24"* signāls, kuru izplata Latvijas Republikas kabeļu televīzijas operatori, atrodas Hot Bird 13C satelītā. Savukārt, programmas signāla piegādi uz minēto satelītu veic *Globecast France* no tehnoloģiskā punkta (teleporta), kas atrodas Francijā adresē: BP-15- Route de Mormant (D82) 77420 Seine-Part France un, vai programma *Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal "Rossiya – 24"* atrodas Francijas Republikas jurisdikcijā.

[10] 2019.gada 26.septembrī Padome saņēma vēstuli no *Globecast France*, kurā norādīts, ka programmas *Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal "Rossiya – 24"* signāls atrodas Hot Bird 13C satelītā. Savukārt programmas signāla piegādi uz minēto satelītu veic *Globecast France* no tehnoloģiskā punkta (teleporta), kas atrodas Francijā adresē: BP-15- Route de Mormant (D82) 77420 Seine-Part France. Tādējādi tika apstiprināts, ka programma *Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal "Rossiya – 24"* atrodas Francijas Republikas jurisdikcijā.

Ievērojot konstatēto, Padome

secina:

[11] Pēc administratīvā pārkāpuma lietas ierosināšanas Padomei ir ieguvusi jaunu informāciju, kas norāda uz to, ka programma *Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal "Rossiya – 24"* atrodas Eiropas Savienības valsts Francijas Republikas jurisdikcijā. Tādējādi Padome konstatē, ka kabeļtelevīzijas operatora darbības, demonstrējot konkrēto sižetu, nav konstatējams administratīvā pārkāpuma sastāvs. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 10.marta Direktīvu 2010/13/ES "Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva", pārkāpumu ir veikusi programma *Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal "Rossiya – 24"*. Taču, atbilstoši likumā noteiktajam, ja programma atrodas Eiropas Savienības valsts jurisdikcijā, par tās saturu neatbild Latvijas jurisdikcijā esošie kabeļtelevīzijas operatori, kuri saņēmuši attiecīgās programmas retranslācijas atļauju.

[12] Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 239.panta 1.punkts nosaka, ka "*Lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā nevar iesākt, bet iesāktā lietvedība jāizbeidz, ja ir šādi apstākļi:*

1) ja nav bijis notikuma vai tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva; (..)”.

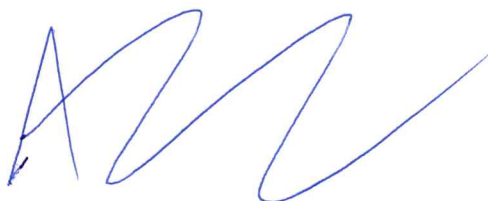
[13] Ievērojot minēto, Padome nekonstatē Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā paredzēto administratīvo pārkāpumu sastāvu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa (kabeļtelevīzijas operatora) sabiedrība ar ierobežotu atbildību **“Pirmais Baltijas Kanāls”** darbībā.

Ievērojot minēto un saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 239.panta 1.punktu, Padome

n o l e m j :

1. Izbeigt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā Nr. AP/2019/6-7/23.
2. Pieņemto lēmumu paziņot sabiedrībai ar ierobežotu atbildību **“Pirmais Baltijas Kanāls”**.

Padomes priekšsēdētāja vietnieks

I.Āboliņš

Litaunieks 67221848
karlis.litaunieks@neplpadome.lv

2019. g. 12. 11.

Kārlis Litaunieks
NEPLP Monitoringa nodaļas
vecākais eksperts